O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

“IQTISODIYOT NAZARIYASI” KAFEDRASI

“INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMATLAR SOHASI VA TARMOQLARINI RIVOJLANTIRISH MUAMMOLARI”

RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMAN

MATERIALLARI TO‘PLAMI

2024 YIL 15 MAY

SAMARQAND

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

“IQTISODIYOT NAZARIYASI” KAFEDRASI

“Innovatsion iqtisodiyot sharoitida xizmatlar sohasi va tarmoqlarini rivojlantirish muammolari”

respublika ilmiy-amaliy anjuman

MATERIALLARI TO‘PLAMI

2024 yil 15 may

Samarqand-2024

2- usul bu - xususiy banklarimiz tomonidan qo‘llanilayotgan usul bo‘lib, bunda bankning o‘zining garovga olish bo‘yicha mutaxassisi tomonidan baholanib va uning xulosasi asosida ish qo‘llamoqda. Bu o‘z navbatida mijozga ko‘pgina qulayliklar yaratmoqda.

6. Mamlakatimizda tijorat veksellari muomalasining mavjud emasligi. Mamlakatimizda tijorat veksellarining muomalasi 1997 – yilda tugatilgan edi ammo undan keyin mana qariyb 20 yildan ortiq vaqt o‘tdi hamki qayta tiklanmadi. Tijorat veksellari xo‘jalik yurituvchi subyektlarga pul mablag‘larisiz ham o‘z faoliyatini amalga oshirish, tovar va xom-ashyolar sotib olish yoki xizmatlardan foydalanish imkoniyatini beradi va o‘tkazma veksellar, ya’ni trattalar ularga asoslangan kreditlash shakli forfeytingning amaliyotda vujudga kelishiga va faktoringning kengayishiga sabab bo‘ladi. Bundan tashqari jahon amaliyotida markaziy banklarning asosiy stavkalaridan biri hisob stavkasining ham amalda qo‘llanilishiga imkon yaratadi va veksellarni qayta hisobga olish yo‘li bilan tijorat banklariga Markaziy bankning kredit berish amaliyoti ham yo‘lga qo‘yiladi, buning natijasida esa tijorat banklarining likvidliligi oshishi mumkin.

Yuqoridagi sanab o‘tilgan tijorat banklarining iqtisodiyotning real sektori korxonalarini kreditlash amaliyoti bilan bog‘liq muammolarni bartaraf etishda ularning kreditlash salohiyatini oshirish yo‘llarini takomillashtirish ijobiy natijalarga olib keladi hamda Respublikamiz tijorat banklari tomonidan real sektorni moliyaviy qo‘llabquvvatlash hamda iqtisodiyotni modernizatsiya qilish jarayonlarida ularning ishtirokining faollashuviga olib keladi.

Адабиётлар руйхати:

Rashidov O. Yu., Toymuhamedov .R., Tojiyev R.R. Pul muomalasi, kredit va moliya. O'quv qo'llanma - T.: TOTU, 2005.

Абдувахобов Шахзод Холмўмин уғли, Analysis of Existing Management Mechanisms and Assessment Methods of The Bank’s General Financial Risk, Journal of Intellectual Property and Human Rights, Volume:02 Issue: 05/ May-2023, ISSN:2720-6882 (227-231).

Абдувахобов Шахзод Холмўмин уғли, Improverment of Investment Activities in the Service Sector, Journal of Innovative Studies of Engineering Science (JISES), Volume:02 Issue:03/2023 (53-58).

Sharipova N. D., Asadova S. D. THE ROLE OF BANKS IN THE MODERN MONETARY SYSTEM //Procedia of Theoretical and Applied Sciences. – 2023. – Т. 6. – С. 55-62.

MAMLAKATIMIZ EKOLOGIK TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA XALQARO EKOTURISTIK MODELLARNI AHAMIYATI

Xolmatova P.A. - SamISI tayanch doktoranti

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekiston ekoturizmni rivojlantirishning yangicha yo‘nalishlari va zamonaviy usullari, ekologik turizmni rivojlanitirish

istiqbollari hamda ekoturizm hududlari va maskanlari haqida muallifning taklif va tavsiyalari keltirilgan.

Kalit so’zlar: ekoturizm, turizm industriyasi, ekoturizm resurslari, ekoturist, ekoturizm modellari.

Bugungi kunda ekologik turizm jadal rivojlanib borayotgan turizm industriyalarining biridir. Bu soha jahon turizm industriyasidagi ulushi - 4% ni, ekoturizm xizmatlaridan olinadigan daromad 55 mlrd dollar va uning yillik o‘sishi 30% tashkil qilmoqda. Bu ko‘rsatkich 2025 yilga borib jahon turizm industriyasining asosiy strategik yo‘nalishlaridan biriga aylanishi mutaxassislar tomonidan bashorat qilinmoqda.

Mamlakatimiz ekoturizm resurslariga boy davlatlar qatorida turadi va Markaziy Osiyoning, dunyo mamlakatlarining o‘zaro aloqalarini geografik jihatdan bog‘lovchi davlatdir. Shu sababli ichki va xalqaro turistik oqim va ekoturistik oqim ham bizda kuchayishining juda katta imkoniyatlari hamda salohiyatlari bor.

Jahonda ekoturizmni rivojlantirishda yagona, har bir davlatlarning tabiiy iqlim sharoitiga, ulardagi turizm resurslaridan foydalanishda to‘g‘ridan-to‘g‘ri mos keladigan, qulay bo‘lgan modellar yoki usullar hozirgacha ishlab chikilgan emas. Lekin, ekoturizmni rivojlantirishda milliy parklardan va davlat tabiiy qo‘riqxonalaridan foydalanish masalalari yaxshi tadqiq qilingan.

Hozirgi vaqtda milliy parklarning 4 ta modeli bor. Bu modellarning alohida - alohida model sifatida ajratilishi o‘ziga xos xususiyatlarga asoslangan: 1. Amerika modeli. 2. Evropa modeli. 3. Park rezervat modeli 4. Osiyo modeli

1. Amerika milliy parklari modelida muhofaza qilinadigan hududlarning juda kattaligi, betakror tabiati bilan xususiyatlanadi. Masalan, Grenlandiya milliy parki - 70 mln. ga Afrikadagi Markaziy Kalaxari parki - 5,2 mln.ga, Amerika Qo‘shma Shtatlaridagi Alyaska milliy parki -7,3 mln.ga, Kanada davlatidagi Bud- Baffalo - 4,4 mln.ga, Mo‘g‘iliston davlatidagi Gobi milliy parki -5 mln.ga, Rossiyadagi Kolima milliy parki 3 mln.ga.

Bu modelda milliy park tashkil qilishni birinchi bo‘lib Amerika Qo‘shma shtatlari boshlagan. AQSH xukumati 1872 yilda hozirda dunyoga mashhur Yellouston milliy parkini tashkil qildi. AQSH va Kanada davlatlari bu modelda foydalanishda insonning xo‘jalik faoliyati kuchayib borayotgan bo‘lsa ham o‘z hududlari chegarasida milliy parklarning maydonlarini tobora kengaytirib bormoqdalar. Hozirgacha Kanada davlati milliy parklar hududlarini 12 % ga kengaytirdi. Bu milliy parklar davlat tasarrufida, ba’zi xollarda yirik korporatsiyalarga ijaraga beriladi, lekin miliy parkning tabiati muhofazasi nazorat huquqini davlat o‘zida saqlab qoladi.

Bu modeldagi milliy parklarni moliyalashtirish juda baland. Milliy parklarni saqlash uchun davlat ham, federal shtatlar ham mablag‘ ajratadi. Bunga qo‘shimcha bo‘lib xususiy mulkdorlar ham mablag‘ qo‘shishadi (milliy parklardagi rekreatsiya xizmatlarining yarmi xususiy sektorda). Shuning uchun ham Shimoliy Amerika modelidagi milliy parklar) dunyodagi eng boy milliy parklardir. Milliy parkni rivojlantirishda AQSH va Kanada xukumati o‘zaro

teng shartnoma asosida hamkorlik qilishadilar, milliy parkdan dam olish va ekoturizmda foydalanishning zamonaviy, yangi texnologiyalarini yaratadilar.

Xalqaro ekologik turizm rivojida Amerika modelining ko‘plab davlatlarda ishlatilayotganligi bu modelning jahonda birinchi marotaba mamlakat aholisining dam olishini va rekreatsiyaga bo‘lgan ehtiyojini qondirish edi. Eng muhimi, Amerika davlati mahalliy aholini ish bilan ta’minlashning, har bir hududlarning ijtimoiy- iqtisodiy rivojlanishini rejalashtirishni jahondagi boshqa davlatlarga qaraganda juda erta boshlagan edi.

Ikkinchidan, AQSH va Kanada davlatlarining maydonlarining kattaligi, bu hududlarda aholining keng tarqalganligi, ovchilikning juda kuchayib borayotganligi tabiatni va tabiat resurslarini muhofaza qilish xalqaro miqyosda kuchayib borayotganligi ham bu ikkala davlatning o‘zaro hamkorlikda jahonda birinchilardan bo‘lib milliy parklarni tashkil qilish va ulardan dam olish, tabiatni muhofaza qilishda ekologik turizmni rivojlantirishning zarurligini o‘z vaqtida tushunib etgan edi.

Shu nuqtai-nazardan Yevropa davlatlarining olimlari, ekologlari kun tartibidagi bu muhim masalani echishning ilmiy-amaliy muammolarini tadqiq qilishga kirishgan edilar. Natijada global muammolardan biri bo‘lgan tabiatni va uning resurslarini saqlab qolish va kelajak avlodlarga etkazishda xalqaro miqyosda ekologik turizmni rivojlantirishning davlat dasturlari ishlab chiqila boshlandi. Shu tariqa ekologik turizmni rivojlantirishning xalqaro modellarini ishlab chiqish o‘sha vaqtdagi davr talabi edi.

Sivilizatsiya taraqqiyoti insoniyatning dam olishini ham birinchi o‘rinlarga chiqarishi natijasida va sayyoramiz tabiatini oqilona saqlab qolishning eng ustuvor yo‘nalishlari aynan tabiat bag‘rida dam olish va uning saqlanib qolishiga yordam berish ham xalqaro ekologik muammolarda ustuvor masalalarga aylangan edi. Shu nuqtai nazardan AQSH va Yevropa milliy ekologik modelidan foydalanishni ko‘plab davlatlar tezda qabul qilishdi.

2.Yevropa modeli. Birinchi Yevropa milliy parki 1909-yilda Shvetsiyada tashkil topgan. Bu modelning o‘ziga xos afzalliklari Buyuk Britaniyada ishlab chiqildi. Bu modelda ishlash G‘arbiy Yevropa va Yaponiyada tashkil qilindi va tobora rivojlanib bormoqda. Bu modelning asosiy xususiyatlari milliy parklarning hududlari kichikligi va aholining ekologik bilim va madaniyat yuqori darajadaligi bilan farklanadi. Bu modelni moliyalashtirish davlat tomonidan amalga oshiriladi. Shuning uchun ham transport, yo‘l kommunikatsiyalari va ekoturizm infratuzilmalari juda yuqori darajalarda tashkil qilingan. Yevropa modelidagi milliy parklarning yana bir xususiyati shundaki, deyarli 50 % milliy parklar xususiy sektorda. Milliy parklarning eng katta shiori - mamlakat aholisining sog‘ligini tiklash va dam olish sharoitlarini yaratish hisoblanadi. Shuning uchun ham ichki ekoturistlar oqimi juda katta, lekin tashqi ekoturizm oqimi ham katta miqdorlarni tashkil qiladi.

Yevropa davlatlaridagi milliy parklarning tashkil qilinishi muhitini va sharoitini hisobga olsak, dastlab shunday omilga e’tibor berish kerakki, yevropaliklar ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotda boshqa xalqlarga nisbatan ancha oldinga chiqib olgan xalqlardir. Ularning aholi eng zich joylashgan materikda

yashayotganligi ilmiy-texnika rivojlanib borayotganligi uchun ham ikkinchidan, bu davlatlada yashayotgan xalqlarning ijtimoiy-siyosiy ongi va madaniyatining juda yuqori bo‘lganligi ham o‘z davlatlari rahbariyati oldiga tabiat muhofazasini dadil qo‘yganligi, o‘zlarining ham global ekologik muammolarning tobora kuchayib borayotganligi o‘z vaqtida tushunib olganliklari edi.

3. Rezervat - park modelining rivojlanish konsepsiyasi butunlay boshqacha - bu milliy parklarni moliyalashtirish davlat hisobidan emas balki, aksincha davlatni quvvatlashdir. Bu milliy parklarning faoliyat ko‘rsatishdagi bosh prinsipi- o‘z kuchiga ishonch, g‘oyasi o‘zini-o‘zi ta’minlashdir. Bu model XX asr o‘rtalarida shakllandi va hozirda rivojlanayotgan davlatlarda keng yoyilib bormoqda. Milliy parkka kirish bahosi juda past va shuning uchun ham ichki va tashqi turistlar juda ko‘p tashriflar qilishmoqda.

Rezervat park modelidagi eng muhim omil evropaliklarning ekologik ong va ekologik madaniyatining juda yuqori bo‘lganligi bilan belgilanadi. Bu milliy park tizimining ishlashida juda katta ma’no bor. Binobarin, evropaliklar «o‘z uyingni o‘zing ozoda tut» shiorini ommaviy ravishda qabul qiladilar va unga to‘liq amal qilib kelmoqda. Yevropaliklarning o‘zaro hamkorlikda mustaxkam, birodarlikda ekanligini jahondagi xalqlar tarix saboqlaridan juda yaxshi bilishadi. Ikkinchidan, Yevropada yashayotgan xalqlar hayotning har qanday muammolarini birlashmasdan hal qilib bo‘lmasligini ham juda yaxshi bilishadi. Uchinchidan, park rezervat tizimini tashkil qilish yo‘li bilangina zamonaviy sanoat kuchli rivojlangan Yevropaning hozirgi tabiatini saqlab qolish va kelgusi avlodlarga etkazish mumkinligini ular ancha erta angladilar.

4. Osiyo modeli hozirgi vaqtda shakllanish bosqichida. Bu modeldagi milliy parklarning faoliyat ko‘rsatish asosan davlat tasarrufida. Osiyo davlatlari o‘z ichki turizmida ham xalqaro mikyosda rivojlanib borayotgan, tabiat muhofazasida va mahalliy aholi ijtimoiy-iqtisodiy hayotida muhim istiqbolli yo‘nalishlarni ta’minlaydigan ekologik turizmni rivojlantirishda milliy parklar va alohida muhofazadagi hududlardan foydalanish tizimini yaratishga yoki tadqiq qilishga jiddiy kirishgan emas.

Ekologik turizmni rivojlantirishdagi Osiyo modeli yuqorida qayd qiganimizdek, endigina rivojlanish yo‘lida. Osiyodagi davlatlardan Xindiston, Tayland, Janubiy Koreya va Yaponiya davlatlari ko‘p yillardan beri ekologik turizmni rivojlantirib borayotgan davlatlar qatoriga kiradi.

So‘nggi yillarda alohida muhofazadagi hududlardan ekologik turizmda foydalanish asta-sekinlik bilan va o‘ta xushyorlik bilan oldinga siljiy boshladi. Bu yo‘nalishda BMT ning vakolatxonasining xalqaro loyihasi asosida Badayto‘qay davlat qo‘riqxonasi xalqaro biosfera rezervatiga aylantirildi. Bu biosfera rezervatidan xalqaro “Econet” tizimida ekologik turizmni rivojlantirish boshlandi. Chunki, biosfera rezervatida mahalliy aholi ham yashaydi. Bu aholi ekoturistlarga ekoturistik xizmatlarni ko‘rsata boshladi

5.Avstraliya modeli. Ilmiy adabiyotlar tahlilidida ma’lum bo‘ladiki, Avstraliya ekologik turizmni uning tamoyillariga asoslanib tashkil qilgan va jahonda ekologik turizmni ilmiy-amaliy qoidalariga asosan rivojlantirayotgan

etakchi davlat hisoblanadi. Bu davlat ekologik turizmni o‘z davlatining hududlarida tashkil qilganda hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning davlat dasturlarini ishlab chiqadi va hududning tabiiy resurslarini hisobga olgan holda ekologik turizmni rivojlantirish imkoniyatlarini o‘rganadi.

Eng muhimi shundaki, ekologik turizmni tashkil qilishda mahalliy aborigen aholining ijtimoiy-iqtisodiy manfaatlari hisobga olinadi va ekoturistik xizmatlarni amalga oshirish to‘liq ularga topshiriladi. Ikkinchidan, mamlakatdagi shtatlarning ma’muriyatining taklif va tavsiyalarini ham to‘liq hisobga oladi. Mamlakatdagi tabiatshunos, ekolog va biolog olimlar xaltali xayvonlar yurti bo‘lgan Avstraliyaga moliyaviy jihatdan imkoniyatlarga ega bo‘lgan turistlarning kelishini juda yaxshi bilishadi. Shuning uchun ham ular ekoturistik mahsulotlarni turli-tuman mavzularda tayyorlashadi. Hozirda xalqaro turizmda Avstraliyaning ekoturistik marshrutlari juda ommaviylashgan va katta ekoturistik oqimlarni xosil qilgan xalqaro ekoturistik marshrutlari muvaffaqiyat bilan ishlamoqda.

Avstraliya modelining muvaffaqiyat bilan ishlayotganligining eng muhim omillaridan biri shundaki, barcha hududlarda tashkil qilinayotgan ekoturistik xizmatlarga faqat o‘sha hududning mahalliy aholiga xizmatlar ko‘rsatadi. Bu usulda ishlash mahalliy aholining ish bilan ta’minlanishini xal qiladi va mahalliy qishloqlarning ijtimoiy-iqtisodiy muammolarini o‘z vaqtida xal qiladi. Bavariya o‘rmonlari milliy parkini ko‘pincha ekologik turizmni rivojlantirishning xalqaro Yevropa-2 modeli deb ham nomlashadi. Bu milliy parkning tashkil qilinishi tizimi ham ekologik turizmni rivojlantirishda butunlay yangicha usullarni qo‘llashdan boshlandi. Ekologik turizmni tashkil qilishda va milliy parklar, alohida muhofazadagi hududlardan ekologik turizmda foydalanishda asosan davlat tashabbuskor bo‘lgan bo‘lsa Bavariya o‘rmonlari milliy parkini mahalliy xukumat tashkil qildi va asosiy shior tabiat va uning resurslarini muhofaza qilishda davlatga yordam berish tizimini ishlab chiqdi.

Yuqorida keltirilgan Yevropa-2 modelining asosiy ko‘rsatkichlaridan ham bu tizimning barcha ish yuritish xolatlarini tezda anglab olish mumkin va kichik maydonlarda ham, alohida muhofazadagi hududlarda ham, tabiiy resurslarni muhofaza qilishda ham ekologik turizmni rivojlantirishda ham Bavariya o‘rmonlari milliy modelini muvaffaqiyat bilan qo‘llash mumkin bo‘ladi.

Yevropa mamlakatlarining maydonlari Amerika va Kanada yoki Afrika davlatlaridagidek katta hududlarni egallagan milliy parklari yo‘q bo‘lsada Yevropa xalqlarining ham siyosiy ham ekologik madaniyatining yuqori bo‘lganligi g‘oyatda zich joylashgan davlatlar o‘z davlatlari hududlarida saqlanib qolgan tabiatni muhofaza qilishda ekologik turizmni rivojlantirish yo‘llarini ustalik bilan topdilar. 1993 yilda landshaft bioxilma-xilligi va turlarni saqlash bo‘yicha «Panevropa strategiyasi» jahonda birinchi ekologik tarmoq - “Econet”ning tuzilganligini e’lon qildi. Ekonet tizimidagi davlatlar hozirga kelib alohida qo‘riqlanadigan hududlarni muhofaza qilish va ratsional foydalanishning quyidagi texnologiyasini ishlab chiqdi. Ekonet tizimi hozirga kelib nafaqat Yevropa davlatlarida balki, butun jahondagi davlatlarning alohida

muhofaza qilinadigan hududlarining ekologik muvozanatini saqlashda ekologik turizmni jadal rivojlantirish maqsadlarida ommaviy ravishda qo‘llanilmoqda.

Chunki, olimlarning xulosalariga ko‘ra alohida muhofazadagi hududlarni ekologik bilimli va ekologik ongli kishilar davlat nazoratiga qaraganda yaxshiroq muhofaza qiladilar.

Yuqoridagi ekoturizmni tashkil qilishda jahon davlatlari tajribasini o‘rganish asosida O`zbekistonda ham ekoturizmni tashkil etishning milliy modelini yaratish maqsadga muvofiqdir. Buni amalga oshirishda quyidagilarni amalga oshirish uchun bizningcha quyidagilarga ahamiyat berish lozim, deb hisoblaymiz. Eng avvalo O`zbekistonda joylashgan davlat qo‘riqxonalarida milliy rezervatlar tashkil qilish, ya’ni qo‘riqxona ichida qo‘riqxona tabiati, undagi bioxilmaxillikka zarar etkazmasdan undagi qo‘riqlanayotgan o‘simlik, hayvonot olamiga turistlar tomosha qiladigan turistik marshrutlar ishlab chiqish lozim. Bunday tajriba Nurota-Amosoy qo‘riqxonasida tashkil qilingan rezervati misol bo‘la oladi. Rezervatga kirish joyida turistlarni maxsus yo‘laklar orqali kirish uchun gidlar, turistlar foydalanish uchun transport vositalari (otlar, tuyalar) qo‘yilgan.

Turistlarning dam olishi uchun mexmonxonalar tashkil qilingan. Shunday rezervatni respublikamiz hududidagi boshqa qo‘riqxonalarda, shu jumladan xorijiy sayyohlar eng ko‘p tashrif buyuradigan Samarqand shahri atrofida joylashgan «Zarafshon» qo‘riqxonasida amalga oshirish mumkin. Bundan tashqari, respublikamiz tog‘oldi va tog‘li hududlarida juda ko‘p ziyorat qiladigan muqaddas qadamjolar joylashgan. Ushbu qadamjolarga mahalliy aholi tashrif buyuradilar. Bunday joylarga Samarqand viloyati hududidagi joylashgan Xazrati Dovud ziyoratgohini misol qilib ko‘rsatish mumkin. Bu yerga kelayotgan ziyoratchilarni tartibli ravishda tashkil qilish davlat tomonidan amalga oshirilishi maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Adabiyotlar

1.O‘zbekiston Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasini 2017-2021 yillarda rivojlantirish bo‘yicha harakatlar strategiyasi to‘g‘risida”gi farmoni - Toshkent, 2017

2.O‘zbekiston Respublikasining «Turizm sohasini jadal rivojlantirishni ta’minlash chora-tadbirlari to‘g‘risida»gi Farmoni, 2017.

3.Александрова А.Ю. Международный туризм: Учебник-М.:Аспект Пресс,2002-470 с.

4.Ердавлетов С.Р География туризма: история, теория, методы, практика - Алматы.2000 - 336 с.

5.Комилова Ф. Халқаро туризм бозори. –Т.: TDIU, 2001. - 64 б.

6.Хайитбоев Р., Матякубов У. Экологик туризм.-Самарканд. 2010

51	Xoliqova L.N. Abduhamidov M.	Innovatsion iqtisodiyot sharoitida xizmatlar sohasi va tarmoqlarini rivojlantirish asosida aholi bandligini oshirish istiqbollari……....	184
52	Шакаров А. Б. Шакарова З. А.	Теоретические основы управления социальной инфраструктурой.....	187
53	Камилова Н.А. Орзуев У.	Экономическая интерпретация понятий рабочая сила, ее занятость и безработица в современных условиях.....	189
54	Ибрагимова М. И. Ибрагимов Х.И.	Инновации и занятость: влияние технологических изменений на рынок труда….....	193
55	Ишонкулова Ф.А. Фарходова С.Ш.	Влияние развития сфер услуг на уровень доходов ее субъектов…….....	196
56	Ибрагимова М.И. Каршиев Х.	Теоретический анализ формирования потребностей в современном обществе….....	199
57	Ишонкулова Ф.А. Носирова М.З.	Рынок труда и занятость населения…….....	203
IV SHO‘BA. «INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMATLAR SOHASI VA TARMOQLARI UCHUN RAQOBATBARDOSH KADRLARNI TAYYORLASH MASALALARI»			
58	Шакаров А.Б.	Теоретические основы обеспечения конкурентоспособности хозяйствующих субъектов сферы услуг…….....	207
59	Урунбаева Ю.П.	Музей туризмини давлат томонидан тартибга солиш ва қўллаб қувватлаш йўллари….....	210
60	Рахимов А. Мурадова Н.У.	Рақамли муҳитда олий таълим муассасаларининг рақобат курашидаги салоҳиятини таҳлил этишда бенчмаркинг имкониятлари……..……..	214
61	Урунбаева Ю.П.	Ижтимоий тараққиёт: музей туризми.....	218
62	Саламов Ф.Ф.	Функциональные характеристики хозяйствующих субъектов в процессе инвестирования …….....	221
63	Ибрагимова М.И. Суванкулова Т.	Развитие человеческого капитала как фактор повышения конкурентоспособности страны……	224
64	Шукуров Т.И. Баратов Ф.Б.	Олий таълимни ривожлантиришда кредит-модуль тизимининг аҳамияти.....	227
65	Kuldashev Sh.A.	Ta’lim xizmatlari bozorida oliy ta’lim muassasalari raqobatbardoshligini ko‘rsatkichlari tahlili…….....	232
66	Husanov A.X. Ulashev X.A.	Zamonaviy bozor iqtisodiyoti sharoitida xizmatlar sohasi va tarmoqlari uchun raqobatbardosh kadrlarni tayyorlash yo’llari.....	235
67	Kuldashev Sh.A.	Oliy talim muassasalarida raqobat ustunligini ta’minlash omillari…….....	239

68	Jonuzokov M.K.	Investment attractiveness of higher education based on the experience of Germany.....	241
V SHO‘BA. «INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA BOSHQA TARMOQLAR VA SOHALARNI RIVOJLANTIRISH MASALALARI»			
69	Khalikova L.N. Umirzokova S. Narkhonov A.	The role of management in hotel business development.....	246
70	Urunbayeva Y.P. Raximberdiyev T.T.	Savdo va madaniyat: o'zbekiston turizmida rivojlanishning yangi yo'nalishlari.....	248
71	Шакаров А.Б.	Ўзбекистонда макроиқтисодий барқарорликни мустаҳкамлашда валюта бозорининг роли.....	252
72	Ибрагимова М.И. Мансуров М.М.	Зеленая экономика: инвестиции в устойчивое будущее.....	254
73	Шакаров А.Б.	Оценка экономической эффективности инвестиционных проектов в нефтегазовой отрасли Республики Узбекистан.....	258
74	Khalikova L.N. Ziyodova R. J.	Living in an independent country is an eternal value.	261
75	Мирзаходжаев А.Б.	Пути повышения производительности работы гостиничного комплекса.....	264
76	Halikova L.N. Ulasheva S.A.	Innovatsion iqtisodiyot sharoitida boshqa tarmoqlar va sohalarni rivojlantirish masalalari.....	267
77	Камилова Н. А. Данильчик Д.	Эволюция мирового хозяйства, международные валютные и кредитные отношения.....	270
78	Sharifov Sh.S. Rajabboyev R.S.	Tijorat banklarining likvidlilik riskini boshqarish.....	274
79	Khalikova L.N. Umirzokova S. Khayrilloyev M.	The role of management in hotel business development.....	282
80	Sharifov Sh.S. Ne’matov I.B.	Tijorat banklarda kreditlash amaliyotini takomillashtirish yo‘llari.....	285
81	Xolmatova P.A.	Mamlakatimiz ekologik turizmni rivojlantirishda xalqaro ekoturistik modellarni ahamiyati.....	289
82	Камилова Н.А. Фуркатова С.У.	Банки и их роль в рыночной экономике: сущность, виды и принципы работы банков.....	295
83	Зарипова С.З.	Бизнесни қўшиш натижасида вужудга келган янги субъектда хўжалик ҳисобини халқаро стандартлар асосида ташкил қилиш.....	298
84	Sulaymonov A.	The currency of trust: exploring the significance of branding in business.....	301
85	Махамадиев.Т.	Совершенствование инвестиционных механизмов развития сельскохозяйственных территорий Узбекистана.....	308